

О. О. Малкін, голова Правління
ПАТ «Перший Інвестиційний Банк»

ПЕРЕДУМОВИ ВІДНОВЛЕННЯ КРЕДИТУВАННЯ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Успішний розвиток економіки неможливий без підживлення кредитними ресурсами діяльності суб'єктів господарювання. Кредитування, як джерело процентного доходу, також є не менш важливим і для функціонування банківської системи.

Зважаючи на високий рівень залежності економіки від зовнішньої кон'юнктури та її недостатню диверсифікацію, з кінця 2008 року в Україні відбулося значне падіння основних макроекономічних показників. Всі базові галузі демонстрували негативну динаміку в порівнянні з минулими роками. Особливо загрозливою склалась ситуація у вітчизняній промисловості. Падіння промислового виробництва зумовило, крім впливу інших чинників, погіршення доступу до кредитних ресурсів.

Негативні тенденції в економіці не могли пройти повз банківську систему України. Дефіцит платіжного балансу країни створив значний девальваційний тиск на національну валюту. Світова фінансова криза закрила для українських банків міжнародні кредитні ринки. Ускладнилось рефінансування зовнішніх боргів.

Як результат, банки зіткнулися з підвищеним ризиком ліквідності та кредитним ризиком. Оскільки більше половини всіх наданих в економіку України кредитів деноміновані в іноземній валюті, як позичальники, так і комерційні банки стали надзвичайно вразливими до валютних ризиків. Почав стрімко зростати обсяг негативно класифікованих кредитів.

Частка таких кредитів у 2008 році склала 14,5 %, а у 2009 році — 29,9 % від загального обсягу, що значно вище, ніж в інших країнах (рис. 1).

Таке поєднання зростаючих ризиків у банківському секторі викликало занепокоєння у громадськості щодо можливої неплатоспроможності банків. Це, в свою чергу, підірвало довіру вкладників до банківської системи та спричинило масовий відтік депозитів. У результаті за 2009 рік українські банки втратили майже 25 % своїх депозитів (рис. 2), що змусило їх різко призупинити кредитну активність.

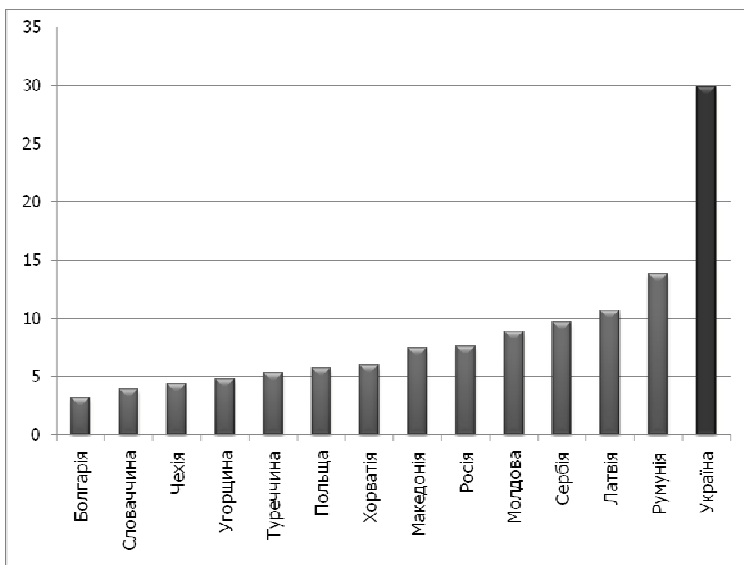

Рис. 1. Негативно класифіковані кредити в окремих країнах, що розвиваються, у 2009 р. % від загального обсягу кредитів [3]

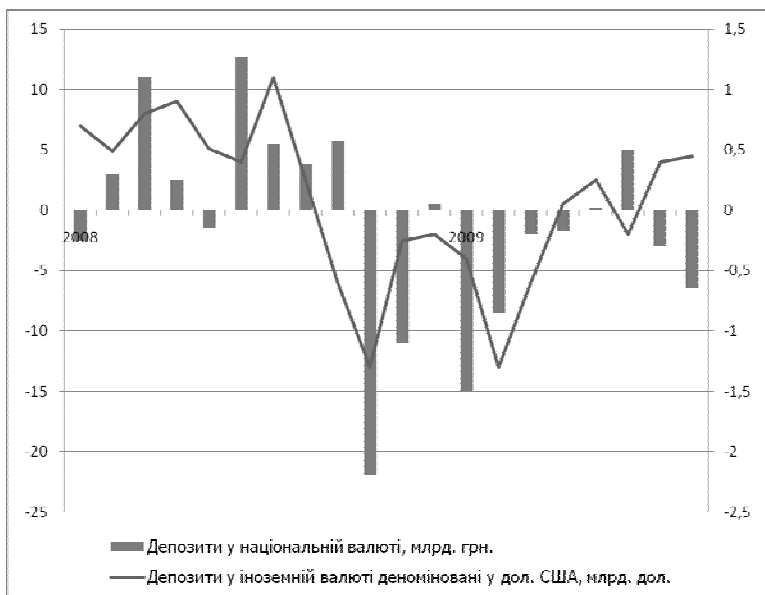

Рис. 2. Обсяги депозитів комерційних банків, щомісячна зміна [2]

Жорсткі заходи, які вживалися НБУ з метою відновлення фінансової стабільності, дозволили, в цілому, вирівняти ситуацію. Стабілізовано валютний курс. Вирішені питання діяльності більшості проблемних системних банків. Відтік депозитів з банківської системи припинився.

Як наслідок, почало спостерігатись певне відновлення економічної активності. У 2010 році уряд прогнозує зростання ВВП на рівні 3—4 % [1].

Однак, стверджувати, що Україна вийшла із кризи не можна. Прогнозоване зростання, в основному, обумовлено низькою базою порівняння минулих періодів. Досягнення економікою України докризового рівня неможливо без відновлення кредитування реального сектору.

Закріплення позитивних тенденцій у напрямку поновлення кредитної активності українських банків потребує створення додаткових сприятливих умов. Насамперед, це проведення узгодженої грошово-кредитної та валютної політик урядом і НБУ. В тому числі, мова йде про: прогнозовані і ефективні дії щодо збалансування державних фінансів, контрольовані інфляційні процеси, зменшення дефіциту платіжного балансу, активна участь держави у розв'язанні проблеми негативно класифікованих кредитів.

Необхідне ефективне завершення програм з рекапіталізації та реструктуризації проблемних банків, удосконалення політики рефінансування, застосування практики субсидованого кредитування, особливо в стратегічних галузях економіки.

Не менш важливим чинником, який також здатний змінити ситуацію на краще — відновлення взаємної довіри між всіма суб'єктами ринку.

Стабільна і прогнозована ситуація в економіці України поверне заощадження населення у банківську систему і відкриє для неї доступ до зовнішніх запозичень. Акумуляовані таким чином ресурси банки зможуть спрямувати на кредитування реального сектору.

Як наслідок, реальний сектор економіки отримує інвестиційний ресурс і, з огляду на його зворотній характер, стимул для ефективного використання цього ресурсу. В кінцевому результаті — виграє вся економіка України.

Література

1. Меморандум про економічну та фінансову політику, підготовлений у рамках реалізації програми МВФ «стенд-бай» / Національний банк України, 2009. — [http://bank.gov.ua/Publication/others/Memorandum_23072009ukr.pdf].

2. Статистика / Національний банк України, 2010. — [http://bank.gov.ua/Statist/index.htm].

3. Global financial stability report. October 2009 (World economic and financial survey) — Washington, DC: International Monetary Fund, 2009 — p. 251.

УДК 336.14

Н. А. Мамонтова, канд. екон. наук,
доц. кафедри фінансів
Національний університет,
«Острозька академія»

СТРАТЕГІЯ ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ВАРТІСНОГО УПРАВЛІННЯ

Згідно поширеної в теорії корпоративного управління парадигми «структура—поведінка—результативність», фінансові стратегії корпоративних структур є одним з аспектів їхньої поведінки. Ці стратегії утворюються рішеннями, прийнятими власниками (учасниками) у процесі стратегічного планування шляхом співставлення наявних ресурсів та перспективних можливостей з метою ліквідації стратегічного розриву між потенційною та бажаною конкурентними позиціями підприємств, що можуть утворитися у разі продовження дії існуючої стратегії розвитку [1, с. 44—47]. Ця модель може бути використана для дослідження діяльності корпоративних структур в аспекті прийняття стратегічних рішень щодо фінансового забезпечення інвестиційної діяльності. Головною особливістю організації управлінської діяльності у корпоративних структурах є те, що стратегічні рішення мають прийматися з урахуванням думок власників (засновників, учасників) та/або уповноваженими ними органами, які інколи можуть мати протилежні інтереси і уявлення про доцільність вибору напрямів розвитку та майбутнього інвестування [2]. З цього випливає і наступна проблема — стратегічні фінансові та інвестиційні рішення корпоративної структури мають бути ретельно проаналізовані, прозорими, спиратися на «колективний розум» вищих органів управління, менеджменту та фахівців-експертів [3]. Як правило, інвестиційні та інноваційні проекти в корпоративних структурах ухвалюються не відразу, а на підставі певних процедур, що вимагає відповідного оформлення та певного часу.

В той же час одним із показників ефективності корпоративного управління є стійке зростання вартості компанії. Це необхідно